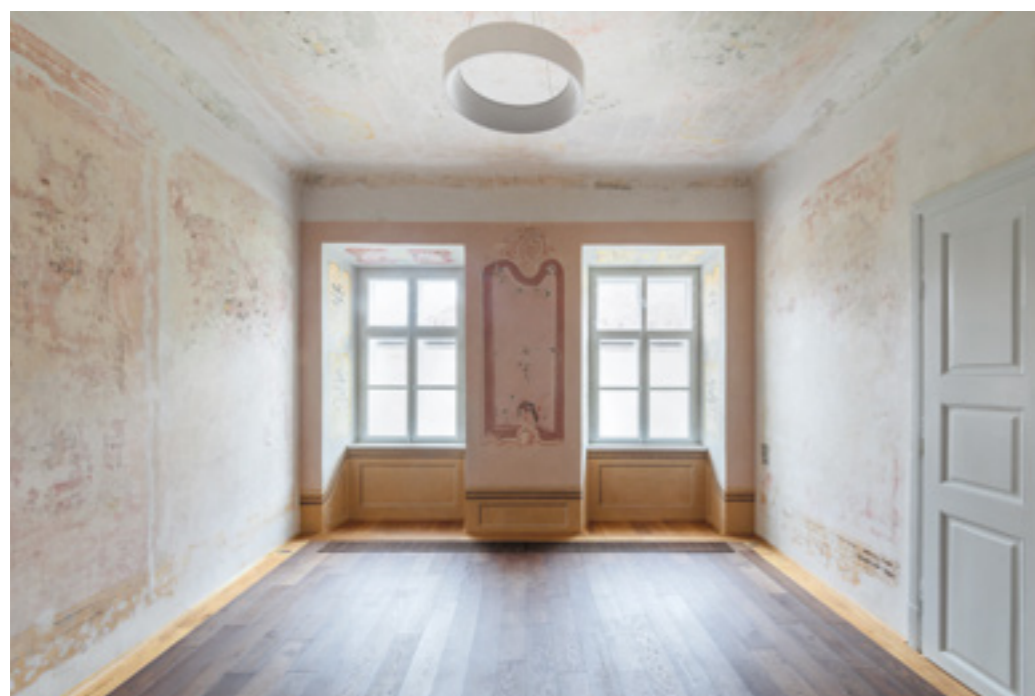

HELY, TÖRTÉNET

*A kőszegi
Festetics-Chernel-palota felújítása*

Mivel a 19-20. században az egykori női szalon, nagyszalon és férfiszalon teremsora tapétázva volt, az előkerült barokk falfestés a helyreállítás nagy meglepetésének számít.

< A nagyszalontól balra eső sarokszoba eredetileg női szalon volt; barokk festése az 1766-os nagy átépítés korából való.

< Az utcáfronti traktus középső helysége, az úgynevezett nagyszalon mennyezetén helyreállított barokk festés.

A KŐSZEGI FESTETICS-CHERNEL-PALOTA FALAI TÖBBSZÁZ ÉV TÖRTÉNETÉT ŐRZIK HABARCSBA SZILÁRDULVA. VALLANAK AZ IDŐ MUNKÁJÁRÓL, ÉS A VÁLTOZÁS-RÓL, AMELYNEK PILLANATNYI ÁLLOMÁSA AZ ÉPÜLET KORTÁRS MŰEMLÉKI SZEMPONTOKAT SZEM ELŐTT TARTÓ HELYREÁLLÍTÁSA ÉS HASZNOSÍTÁSA.

Piaci viszonyok között nyilvánvaló, hogy egy sokszoros befektetést kívánó régi épület értékeinek megőrzése, rekonstrukció mellett elképzelhető, amely képes rá, hogy bevonzza a szükséges anyagi forrásokat – sőt, akár meg is termelje azokat. Különösen fontos ez olyan város esetében, ahol szó szerint minden sarkon műemlékbe botlik a járóke-lő. Kőszegre ez abszolút igaz, hisz a legmagasabb az egy főre eső műemlék épületek száma, közülük sok vár érthető rendbehozatalra. A Kreatív Város-Fenntartható Vidék, azaz KRAFT

címen 2012-ben a kormány támogatásával kidolgozásnak indult program célja, hogy a várost nemzetközi tudásközponttá fejlesz-sze, és ennek infrastrukturális hátterét a fel-újított műemlék-épületekben teremtse meg. A Kőszeg városa, a mesterképzést folytató Pan-non Egyetem, és a nemzetközi kutatásokat szolgáló Felsőfokú Tanulmányok Intézete (iASK) együttműködésével megvalósuló program az utóbbi főigazgatójának, Míszlivetz Ferenc-nek a koncepciója alapján jött létre. Az utó-bbi években sorra állítja helyre a város jobb sor-sa érdemes épületeit, hogy oktatások, kisebb

Szerző: ZÖLDI ANNA | Építész: GUTOWSKI ROBERT
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

konferenciák, kulturális rendezvények helyszínként, illetve az intézmények kampuszaként szolgáljanak. E folyamat legutóbbi állomása a Chernel utcai Festetics-palota többfunkciós művészeti és kutatóközponttá alakítása. Az utóbb az utca névadójának tulajdonában állt épület helyreállítását részletes falkutatás előzte meg. A hajdani kettős városfalat is magában foglaló, a külső, 1530-ban épült gyűrűhöz támaszkodó épület története egészen a 16. századig nyúlik vissza, és tanulságos példája egy épület „egyedfejlődésének”. A 19. század második feléig több lépcsőben bővítették a lakóházból városi palotává avanszáló épületet, ahogy a gazdagodó használati igények diktálták: a barokkban lakószárnyakkal, 1802-ben a várfalak között boltozott istállóval, majd a század második felében a hozzá csatlakozó kocsiszínnel. Az utcai szárny és az udvar árkádos homlokzata megőrizte a kapun rögzített 1766-os évszámhoz kapcsolható barokk képét, és a második

világháborúig a barokkban gyökerező térstruktúra is szervesen fejlődött, megmaradt a helyiségek klasszikus sora. Ugyanakkor az építők bátran hozzányúltak ahhoz, ami az aktuális korban már túlhaladott igény maradványa volt. Kelcz József királyi személynök 1766-ban például kifejezetten azért vette meg a 14. századi városfal egy darabját, hogy egy részét lebontva építkezzen tovább a külső falgyűrűig – a városfal a később épített istállóban megmaradt, ma annak egyik hosszfalát alkotja. A kutatás a külső 16. századi városfalban az emeleti helyiségekben befalazott, elvakolt, szinte ép korabeli lőrészeket talált, valamint egy 1766-ból származó árnyékszék elfalazott szellőzőnyílását. A háború utáni korszak a homlokzatokon törekedett a műemléki értékek megőrzésére, belül azonban a kor igényeinek megfelelően szükségleteket alakítottak ki, melyek vizesblokkjai és belső válaszfalai tönkretették az eredeti térszerkezetet.

A 19-20. században épült válaszfalak kibontásával alakították ki a recepciót, melynek üvegfallal látni engedni a festett falakat.

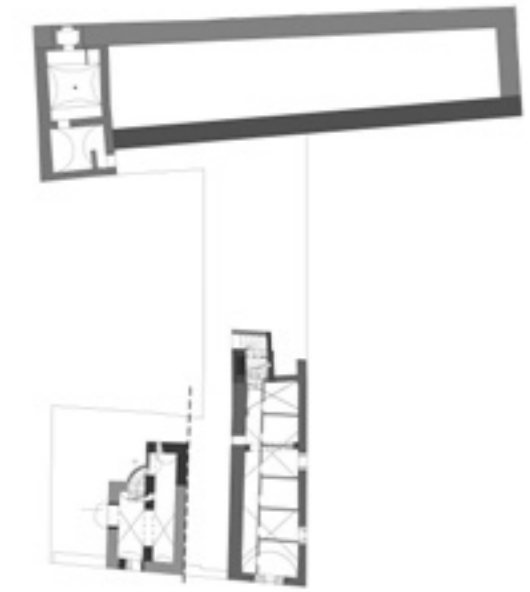

A FELÚJÍTÁS A 16-19. SZÁZAD SORÁN VÉGBEMENT SZERVES FEJLŐDÉS EREDMÉNYÉNEK BEMUTATÁSÁRA TÖREKEDETT

Az emeleti helyiség sor falfestését nagyrészt csak konzerválták, teljes restaurálására egyelőre nem volt elég anyagi forrás.

A hatvanas évek műemlékvédelmi gyakorlata ügyelt arra, hogy a külső nyílászárókat az eredeti mintára gyártott szerkezetekre cserélje, és megőrizze a homlokzat barokk küllemét. Az épületben megmaradt néhány barokk kori vasrács, fellelhetők voltak a kályhák folyosóról nyíló, vaslemezes, vaspántos ajtókkal záródó fűtőnyílásai, és előkerült két falra épített empire tükör, valamint egy 19. századi beépített szekrény. A kutatás során a legnagyobb felfedezésnek az utcai szárny reprezentatív terein sok réteg vakolattal fedett barokk festése bizonyult. A mostani felújítás a 16-19 század során végbement szerves fejlődés eredményének bemutatására törekedett, szem előtt tartva a mai funkció igényeit. Az épületben könyvtárat, kutatószobákat, irodát, recepciót és vizesblokkokat alakítottak ki. Az utólagos válaszfalak elbontásával helyreállt a klasszikus térszerkezet, a befalazott kökeretes nyílásokat lehetőség szerint kibontották, restaurálták, helyreállították a fűtőnyílásokat. Felújították a barokk kori vasszerkezeteket, kiegészítették a korabeli kőlap padlóburkolatot és részben restaurálták a freskókat, megteremtve a folytatás lehetőségét. Az épület történetéhez tartozó egyedi részleteket, például az egyik tulajdonos,

Chernel Márta 52. születésnapja alkalmából 1944-ben a lépcsőház falán elhelyezett majolika Madonna domborművet felújítva megőrizték. A hajdani istálló felújított terébe olvasóterem került. A Festetics Imre által épített, kő pillérekre támaszkodó, két párhuzamos térsorból álló, elegáns istálló hólyagos díszítésű itatómedencéjével és nagyrészt máig fennmaradt 19. századi burkolataival nem csupán a községi, de az országos emléktárhely is különleges értéket képvisel. A színek és felületek vonatkozásában a 19. századi Magyarországon szokásos gyakorlat, illetve a helyben talált minták voltak irányadók: a falak törtfehér vakolása, a vakolt kőkeretek – amely a köztudatban élő képpel szemben általános volt a korban –, a talált minta alapján kivitelezett hóbörcsös vakolás, az udvari árkádsoron a barokk architektúra visszaállítása és a nyílászárók „Festetics-zöld” színe. A kapualj fakockaburkolatot kapott, az istállóban kőrestaurátorok állították helyre a faragott itatókat. A műemlék épület felújításának első üteme átfogó, a mai elveknek és előírásoknak megfelelő energetikai korszerűsítéssel, a gépészet, az elektromos és gyengeáramú rendszerek teljes megújításával és a könyvtár technológiai felszerelésével egészült ki.

« Az udvari homlokzat előtt húzódó árkádíves folyosó szintén a barokk átépítés idején készült. Az udvarból megközelíthető kocsiszín a 19. század második felében épült.

∨ A sávozott földszint fölött lizénákkal tagolt, harmonikus megjelenésű homlokzat a vázadíszes, faragott kapukerettel, kökeretes ablakokkal és pince-szellőzőkkel a klasszikus barokk legszebb kőszegi példája.

Építető:
MAGYAR NEMZETI VAGYONKEZELŐ ZRT.
Felelős tervező: GUTOWSKI ROBERT
Társtervező: DELY-STEINDL BARNABÁS,
BOLLÓK GÁSPÁR

Épületkutatási dokumentáció, kutatók, restaurátorok:
MENTÉNYI KLÁRA, B. BENKHAARD LILLA,
BOTTYÁN ANIKÓ, MULASICSNÉ NAGY ÉVA,
BÁN BEATRIX
Faanyagvédelem: NYÁRI PÉTER

